

ÖNSÖZ

Yeteneklilerin dünyası seçkinler kulübüne benzer her zaman. Ortak inanç şudur, “Bazılarımız yeteneklidir, bazılarımız değil”. Bu ifadenin içinde, “çoğumuz değil” varsayımı saklıdır. Müziğin (sanırım diğer konuların da) geleneksel öğretilme yöntemi, şu “yeteneklilerin” işine yarıyor. Alışılmış öğretim yöntemi ile, yalnızca çok yetenekli veya ileri düzeydeki öğrenciler müziğin dilini kapabiliyor. Belki de bütün müzik öğrencilerinin ancak yüzde ikisi bir yerlere ulaşabiliyor. Pek çoğu çalma ya da doğaçlamanın çeşitli unsurlarıyla cebelleşiyor ve sonuç olarak icracı bile olmuyor.

Pek çok insan vazgeçiyor. Bu çelişkiye pek kafa yoruyor gibi görünmüyoruz, basitçe eski inancı kabul ediyoruz, “Bazılarımız yeteneklidir, bazılarımız değil”. “Uygarlık” tarafından daha az işgal edilmiş kültürlerde herkes müzisyendir. Bu, daha çok müziğin hayatımıza nasıl sokulduğu ile ilgili bir durumdur. Elinizdeki kitap bu konuyu inceleyecek, kendilerinin “yeteneksiz” olduğunu düşünenlere umudun yanı sıra alıştırmalar da sunacaktır. Bu uygulamalar, yetenekli olduğunu düşünenlerin verimlerini de artıracaktır.

Benim inancıma göre, eğer konuşabiliyorsanız çalabilirsiniz de. Daha az yetenekli sayılan kişilerin çalamamasının pek çok nedeni vardır. Ayrıca, “çalabilme yeteneğine” ulaşma yöntemleri de var. Bu yöntemler kitapta tartışılacak.

Pek çok insan, benim müzikfobisi veya *musifobi* dediğim şeye

sahip: Müzik yapma korkusu. Müzik korkusuna tutulmuş biri için bir müzik aletine dokunmak, kızgın fırına dokunmak gibidir. Bir müzik aletine dokununca yanmak mümkün olmadığı için, akıldışı bir durumdur bu –yine de sık rastlanan bir sorundur. Kesinlikle hiçbir olumsuz sonuç ortaya çıkmasa da, çoğumuz korkarız. Bu bizim hatamız değil. *Çalmaktan korkmak* üzere programlanmışız. Çoğu kez, müzikle ilişkimiz başarısızlığa mahkûmdur.

Bir kişi yetenek yetersizliği nedeniyle çalmaktan vazgeçebilir, oysa daha yakından incelendiğinde sorunun eğitim tarzında veya eğitim eksikliğinde olduğu açıklık kazanır.

Pek çok insan, odaklanma yetersizliği ve yenilgiye uğramış olma duygusu yüzünden incinmiştir. Bu sorunlar sık sık tembellik ve uyuşukluk ile karıştırılır. Niçin odaklanamadığımız konusunda müthiş bir çelişki vardır. Bu konuyu ve daha pek çok çelişkiyi inceleyeceğiz.

Alıştırmalar insanlara çeşitli düzeylerde ve çeşitli şekillerde yardımcı olur. Örneğin, bazı iyi müzisyenler vardır ki her nedense, çalarken çok az etki yaratırlar. Her şey yerli yerindedir. “*Swing*”li çalarlar ama hâlâ dinleyicilerin yüreğine ulaşmayan bir şey vardır. Bu müzisyenler zihinlerinin tutsağı olmuşlardır. Müziklerinde yaşam özsuyu yoktur, çünkü sadece planlayarak ve zihinlerinde kurarak caz stilinde “geçerli” ve kabul edilebilir olan dizilere ulaşmaya çalışırlar. Aynı şey klasik müzik çalanlara da olur genellikle. “Yaratıcılığı akıtıp yönlendirmenin, kanalize etmenin” ne olduğunu bilmezler, çünkü onlar da bilinçli zihinlerinin hükmü altındadırlar. Kişi, denetimi daha büyük, daha yüksek bir güce bırakma alıştırmayı yapmak zorundadır. Bu, başlangıçta ürkütücüdür ama aslında özgürleştiricidir. Sanskrit dilinde buna *mokşa* denir, özgürlük anlamına gelir. Küçük kişisel benliği daha büyük “Benlik”e teslim ederek *mokşa*’ya ulaşılır. Müzikte

bu hedefi gerçekleştirmek için bazı alıştırmalar sunacağım. Müzik aracılığı ile *mokşa'yı* tattıktan sonra insan, “müziği düşündüğü” hayatına bir daha asla geri dönmek istemez. Kişi kabul edilebilir olanın ötesine, kaçınılmaza doğru ilerledikçe yaratıcılık akmaya başlar. Kişisel güç kat kat artar.

Bütün müzisyenlerin üzerinde düşünmesi gereken gerçek şudur: *Özgürlüğe giden kapıyı açmak için karmaşık caz teorilerinin yenilerini öğrenmek gerekli değildir.* Yeni teori bir kez öğrenildiğinde, eskisi gibi, aynı kasvetli hava içinde ezbere okunur. Şimdi elinizde olan oyuncaklarla oynamaktan çekiniyorsanız, yenileriyle de oynayamayacaksınız demektir. Ayrıca pek çok caz müzisyeni, doğaçlamada kendilerinin sahip olmadıkları veya yeterince sahip olmadıkları bir deneyim olduğunu hissederek. Klasik müzisyenler de, büyük bestecilerin eserlerini icra ederlerken bir “kuruluk” hissettiklerini söylerler. Bu durum, gizliden gizliye Tanrı'yı hiç sevmeyen papazın durumuna benzer. Ortada bir gelenek vardır ama gerçek duygudan eser yoktur. Eğer lamba yakılmamışsa müzik sıradan herhangi bir şey kadar sıkıcı olabilir. Daha derin bir deneyim arzusu ile birlikte, daha iyi bir müzisyen olmak için yoğun bir dürtü de gelir. Bu iki hal genellikle birbirine karşı çalışır. Gerçek müzikal derinlik daha iyi çalmak değil, daha “organik” çalmaktır.

Çalma savaşı içinde kendini bırakmak çok güçtür, ama buradaki alıştırmalar “sezgisel benliğinizi” genişletmeniz için size yardım edecektir. Bu sezgi zaman içerisinde, çalışınızın (performansınızın) teknik yönünü baltalamadan, doğal olarak ortaya çıkacaktır. Bütünün içinde erimek, benliğini “unutmakla” çok ilgilidir.

Meditasyon veya *tai chi* yapanlar bu kitaptaki prensiplerin çoğunu tanıyacaklardır. Bir enstrüman çalarken, aynı zamanda

meditasyonun derin düşünme halinde olunabileceğini öğrenmek onlar için bile yeni bir keşif olabilir. Çalma ile ilgili sorunların çoğunda baş suçlu zihindir, bu yüzden zihni denetlemeyi amaçlayan herhangi bir disiplin kitapta açıklanan yöntemleri tamamlayacaktır. Eğer düşüncelerle engellenmemişse, şimşegin gökyüzünde çakması gibi müzik de müzisyenin içinde çakar. Bu nedenle, düşüncelerden sıyrılmak çok önemli bir konudur.

Dikkat bozukluğu olan öğrenciler –ki caz eğitim sistemi içinde onlardan çok var– bu alıştırmalar sayesinde yığınla kitaptan ve çalışmadan kurtulmuş olacaklar. Bu alıştırmalarla, gelişimlerinde bir sonraki aşama ile ilişkiye geçecekler, bütün teorileri, yöntemleri ve biçimleri bir kenara koyacak ve onlar yerine hayatlarına ve müziğin onlar için taşıdığı kişisel anlama odaklanacaklar. Pek çok durumda, müzik eğitimi alma kararı insanların müzik *yapma* yeteneklerini ellerinden alır. İçlerinden gelen müziğe duydukları saygıyı kaybederler, çünkü kendilerini “değersiz” hissetmek için programlanmışlardır. Bu kitabın bazı bölümleri kişilerin kendilerini yeniden sevmelerine ve saygı duymalarına yardım edecektir, *müzikle ya da müziksiz!* Pek çok büyük müzisyen dahi, kendilerine yeterince saygı duyamamak ve diğer olumsuz yanılsamalar yüzünden acı çekmektedir.

Çalışlarında asla ortaya çıkaramadıkları şeyler üzerine çalışanlara (bu durumda pek çok müzisyen var) bunun nedenlerini ve bu ikilemden kurtulmanın yollarını göstereceğim. Bu kitap ayrıca, inanç sistemleri ile etkileycilik arasındaki ilişkinin ve nasıl “sıradan olma çalışmaları” yapılacağıının da üzerinde duracak.

Ayrıca kitapta, sanatçılığın doğasını ve oldukça geniş bir şekilde ustalığın doğasını araştıracağız. Zaten bildiğiniz şeyleri zahmetsizce nasıl çalacağınızın ve sahip olduğunuzu düşünme-

diğiniz derinliklere nasıl ulaşacağınızın üzerinde duracağız.

Mutlaka müzikten olumlu bir şekilde zevk alabilen, nasıl esinleneceğini ve bunları zahmetsizce nasıl uygulayacağını bilen sanatçılar vardır. Ama bunu yapabilen insanların sayısı çok az. Bu kitap çoğunlukla, müzikle ilgili umutlarını ve düşlerini, çabaları ile gerçekleştiremeyenler ve çalarken kendilerini gergin ve daralmış hisseden müzisyenler için... Burada yer alan bazı görüşler aşırıdır. Bu radikal görüşler, değişmeleri için geleneksel kurumlara, sınırlılığın rahat bölgesinden çıkmaları ve kendi yüksek benliklerine açılmaları için kişilere meydan okur. Eğer otuz yıldır çalıyor ve bundan hemen hemen hiç zevk almıyorsanız, çalma sırasını hep diğer müzisyenlere veriyorsanız ve onların sizin sahip olmadığınız bir şeye sahip olduğunu düşünüyorsanız, yıllardır çalıştığınız halde asla bir gelişme kaydedememişseniz, okuyun bu kitabı.